

USNESENÍ

Krajský soud v Českých Budějovicích rozhodl jako soud odvolací v senátě složeném z předsedy Mgr. Miloše Póla a soudců JUDr. Zuzany Völflové a JUDr. Pavla Toufara v právní věci

žalobkyně: [REDAKCE], narozená [REDAKCE],
bytem [REDAKCE],
zastoupená JUDr. Klárou Kořínkovou, Ph.D.,
advokátkou se sídlem Fügnerovo náměstí 1808/3, Praha 2,
proti

žalované: **Nemocnice Písek, a.s.**, IČO: 26095190,
se sídlem Karla Čapka 589, Písek,
zastoupená JUDr. Janem Machem,
advokátem se sídlem Vodičkova 709/33, Praha 1,

o náhradu škody na zdraví,

o odvolání žalobkyně proti rozsudku Okresního soudu v Písku ze dne 28.11.2018, č.j. 7 C 275/2015-407,

takto:

Rozsudek soudu prvního stupně **se zrušuje** a věc **se** mu **vrací** k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

1. Okresní soud v Písku (soud prvního stupně) napadeným rozsudkem zamítl žalobu o zaplacení 657.732 Kč se specifikovaným úrokem z prodlení (výrok I.), uložil žalobkyni zaplatit státu náklady řízení 16.101,40 Kč (výrok II.) a vyslovil, že žalované se právo na náhradu nákladů řízení nepřiznává (výrok III.).
2. Z odůvodnění se podává, že žalobkyně se domáhala náhrady škody na zdraví ve výši 657.732 Kč spolu s příslušenstvím na podkladě tvrzení, že se ve zdravotnickém zařízení žalované podrobila dne 4.10.2013 operačnímu odstranění dělohy a vaječníků, a to laparoskopicky a během operace došlo k poškození močovodu, jež způsobilo jeho neprůchodnost, následné rozšíření vývodového systému levé ledviny a žalobkyni musela být provedena punkční nefrostomie a posléze rekonstrukce močových cest s na ni navazujícími dalšími (v žalobě popsány) komplikacemi. Žalobu podávala na podkladě znaleckého posudku MUDr. Robina Strnada a posudku prof. MUDr. Antonína Doležala, DrSc., přičemž uplatnila nárok na bolestné ve výši 224.400 Kč, nárok na ztížení společenského uplatnění 144.000 Kč a nárok z titulu ušlého zisku ve výši 90.961 Kč za rok 2014 a 49.485 Kč za rok 2016. Nakonec požadovala náhradu za ztrátu na výdělku za dobu pracovní neschopnosti v době od 12.10.2013 do 31.8.2014 a od 15.9.2014 do 31.10.2014 ve výši 148.886 Kč. Dovozovala odpovědnost žalované za škodu podle § 421a občanského zákoníku, když (po doplnění a změně žaloby) poukazovala na poškození močovodu v důsledku působení elektrického proudu při provádění koagulace.

3. Žalovaná namítala, že neporušila profesní povinnosti, postupovala v souladu s uznávanými postupy a pravidly lékařské vědy (*lege artis*), nedošlo k porušení právních povinností a nejde ani o případ, kdy ke škodě došlo díky povaze použité věci (operačního nástroje). Jde o tzv. přípustnou komplikaci, resp. přípustné riziko příslušného lékařského výkonu. Ve vztahu k postupu žalobkyně uváděla, že znalecký posudek MUDr. Robina Strnada byl vyhotoven lékařem odborně nepříslušným a posudek prof. MUDr. Antonína Doležala byl vypracován bez toho, že by měl k dispozici podklady pro jeho vypracování. Žalovaná navrhovala zamítnutí žaloby.
4. Soud prvního stupně po provedeném dokazování (viz bod 3. až 10. rozsudku) s odkazem na ust. § 3028 odst. 3 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, a § 421a odst. 1 obč. zák. (s přihlédnutím k § 420 odst. 1 obč. zák.) s ohledem na podepsaný informovaný souhlas, pooperační průběh péče o žalobkyni a dokazování, kde prim hrál písemně podaný a ústně stvrzený znalecký posudek prof. MUDr. Aleše Roztočila, CSc., žalobu zamítl s tím, že žalobkyně neprokázala, že by ze strany žalované došlo při samotné operaci či v následné péči k porušení právní povinnosti. Žalobkyni tížilo důkazní břemeno k prokázání, že škoda na jejím zdraví byla způsobena okolnostmi majícími původ v povaze přístroje nebo jiné věci, které bylo při operaci použito (objektivní odpovědnost), ovšem jak znalec, tak operátor urolog, se při vysvětlování možného vzniku škody pohybovali pouze v rovině vyšší či menší pravděpodobnosti a existence příčinné souvislosti mezi vzniklou škodou způsobenou povahou použité věci a použitím této věci při operaci nebyla postavena najisto. Pouhá pravděpodobnost v dané věci nepostačuje. Jako nadbytečný byl zamítnut znalecký posudek z oboru urologie, neboť ve věci vypovídal ██████████ urologického oddělení, který byl současně operátorem žalobkyně a prof. MUDr. Alešem Roztočilem, CSc. bylo vypracováno doplnění znaleckého posudku právě se zaměřením na zodpovězení otázky příčiny poškození močovodu. Znalecký posudek MUDr. Robina Strnada nebyl relevantní, neboť šlo o znalce z oboru chirurgie, jež není kompetentní posuzovat provedení gynekologické operace a využít nebyl ani posudek MUDr. Antonína Doležala, který neměl k dispozici podstatnou část pro věc důležité zdravotnické dokumentace.
5. Rozsudek soudu prvního stupně napadla včasným a přípustným odvoláním žalobkyně (§ 201, § 202 a § 204 odst. 1 o.s.ř.). Namítala, že soud nedostatečně přihlédl k jejím tvrzením a navrhaným důkazům, učinil nesprávná skutková zjištění a rozsudek spočívá na nesprávném právním posouzení. Předně uváděla, že soud neprovedl důkaz posudkem z oboru urologie, jež byl navrhován ve vazbě na znalecký posudek a výslech prof. MUDr. Roztočila, což považuje za nedostatek, jestliže soud nezohlednil znalecké závěry z posudků MUDr. Robina Strnada a prof. MUDr. Antonína Doležala, podle nějž žalovaná způsobila zneprůchodnění močovodu, a shledal pochybení v tom, že obtíže žalobkyně (jejich příčina) byly rozpoznány s pětidenním zpožděním. Znalec poukazoval na i to, že o závažnosti nastalých poškození může odborně vypovídat právě urolog. Znalec prof. Roztočil přitom uvedl, že k poškození močovodu došlo v důsledku působení elektrického proudu, tedy při provádění tzv. elektrokoagulace a zároveň uvedl, že močovod nebyl poškozen přestřížením, neboť v takovém případě by moč odtékala. Odkazoval přitom na operační protokol urologie z Nemocnice v Českých Budějovicích a přihlížel i k nedostatkům ve zdravotnické dokumentaci žalované, které nemohou v konečném důsledku jít k tíži žalobkyně. Jedná se o objektivní odpovědnost ve smyslu § 421a obč. zák., ovšem i přesto soud prvního stupně se neustále zabývá zejména otázkou, zda žalovaná postupovala při poskytování zdravotní péče žalobkyni *lege artis*. Bylo na žalované, aby tvrdila skutečnosti, na základě nichž by bylo možné dovodit, že se zprostita odpovědnosti za vzniklou škodu. Nelze se tak ztotožnit při absenci posudku z oboru urologie se závěry soudu o tom, že by žalobkyně neprokázala porušení povinností při provádění operačního zákroku či léčebného postupu žalovanou. Soud prvního stupně chybně vyhodnotil znalecký posudek prof. MUDr. Roztočila. Odvolatelka poukázala i na to, že znalci chápou rozdílným způsobem pojem *non lege artis*. Jestliže znalec označil postup žalované za postup „s chybami“, pak léčebný postup nebyl zvládnutý a nebyl v souladu se současnými dostupnými poznatky lékařské vědy. Odvolatelka zde odkazovala na konkrétní judikaturu

Nejvyššího a Ústavního soudu a navrhla, aby rozsudek soudu prvního stupně byl zrušen a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

6. Žalovaná ve vyjádření k odvolání zdůraznila, že v průběhu operace nic nesvědčilo pro poškození močovodu a první pooperační dny probíhaly standardním způsobem. Pokud soud prvního stupně nevyšel ze znaleckého posudku z odvětví chirurgie MUDr. Robina Strnada a nepřihlížel ani k posudku prof. MUDr. Doležala, postupoval správně. V prvním případě jej vypracoval nekompetentní znalec, ve druhém případě znalec, který neměl k dispozici relevantní podklady a žaloba neposkytla další důkaz, který by svědčil o chybném postupu lékařů žalované. Objektivně se nepodařilo zjistit příčinu poranění močovodu žalobkyně a nepochybně se tak nestalo zanedbáním odborných povinností personálu žalované. Šlo o přípustné riziko příslušného lékařského výkonu, na něž byla žalobkyně upozorněna formou informovaného souhlasu. Z výpovědi znalce prof. MUDr. Aleše Roztočila vyplývá, že je jistá pravděpodobnost, že mohlo dojít ke spálení tkáně tzv. elektrokoagulací, avšak nelze tuto skutečnost považovat za jistou (žalovaná podrobně cituje z výpovědi znalce zachycené soudem protokolárně). V případě tzv. objektivní odpovědnosti ve smyslu § 421a obč. zák. vyplývá z konstantní judikatury, že musí být přesně uvedeno, jakou konkrétní věcí a jakým konkrétním způsobem došlo k poškození zdraví a že to bylo právě povahou věci použité při poskytnutí zdravotní péče (žalovaná cituje z označené judikatury Nejvyššího soudu). Důkazní břemeno k prokázání příčinné souvislosti v dané věci tíží výhradně žalobkyni a pro tzv. obrácení důkazního břemene zde nebyly shledány žádné důvody, neboť nikdo z posuzujících znalců nekonstatoval, že by zdravotnická dokumentace byla vedena nedbale či v ní nebyly zaznamenány údaje, na základě kterých by bylo možno zjistit relevantní skutečnosti. Soud prvního stupně rozhodl po dostatečně provedeném dokazování, další důkazy lze považovat za nadbytečné a rozsudek soudu prvního stupně by proto měl být potvrzen.
7. Odvolací soud přezkoumal napadený rozsudek soudu prvního stupně postupem podle § 212 a § 212a odst. 1 a 5 o.s.ř. při nařízeném jednání (§ 214 odst. 1 o.s.ř.) a dospěl k závěru o důvodnosti podaného odvolání.
8. Vzhledem k ustanovení § 3028 odst. 3 a § 3073 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, účinného od 1.1.2014, se věc posuzuje podle dosavadních předpisů, tedy podle zákona č. 40/1964 Sb. občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12.2013 (dále také obč. zák.), neboť jde o právní poměry vzniklé před 1.1.2014 a také k porušení právní povinnosti stanovené právními předpisy mělo dojít pře tímto datem.
9. Podle § 420 odst. 1 obč. zák. každý odpovídá za škodu, kterou způsobil porušením právní povinnosti.
10. Podle § 421a odst. 1 obč. zák. každý odpovídá i za škodu způsobenou okolnostmi, které mají původ v povaze přístroje nebo jiné věci, jichž bylo při plnění závazku použito. Této odpovědnosti se nemůže zprostit.
11. Předně je nutné zmínit, že soud prvního stupně ve věci správně aplikoval ustanovení § 421a odst. 1 obč. zák., a to nehledě na předčasnost jeho skutkových závěrů týkajících se (ne)existence příčinné souvislosti. V řízení totiž vyšlo najevo, že k poškození zdraví žalobkyně nedošlo jednáním operátora, či jiným způsobem, který by představoval postup non lege artis, nýbrž že k tomuto poškození s největší pravděpodobností (takový je dosavadní závěr soudu vyplývající s vyjádření znalce) došlo díky použitému přístroji či věci, jichž bylo užito při plnění závazku.
12. Ve věci aplikované ustanovení § 421a odst. 1 obč. zák., konstruuje objektivní odpovědnost za škodu. Jde o odpovědnost toho, kdo plní závazek (zde poskytuje zdravotnické služby), za nebezpečí či riziko způsobení škody, které je dáno povahou či vlastnostmi užitého přístroje či jiné věci. V případě objektivní odpovědnosti není vznik škody presumován, nýbrž příčinná souvislost musí být spolehlivě prokázána, jinak řečeno, musí být spolehlivě prokázáno (pouhá pravděpodobnost nestačí), že škoda byla způsobena vlivem okolností přímo vyplývajících z povahy

použitého přístroje či věci. Okolností, jež má původ v povaze užitého přístroje nebo věci je míněna nikoli jen vada této věci nýbrž zejména sama povaha věci nebo přístroje a to, jak působí na okolí. Přístrojem nebo jinou věcí je jakýkoliv předmět, jichž bylo při plnění závazku použito. Břemeno důkazní k prokázání příčinné souvislosti (jde o otázku skutkových zjištění) tíží žalobce (poškozeného), jež musí prokázat, že ke škodě na zdraví došlo právě působením přístroje či jiné věci použité při poskytnutí služby (např. při chirurgickém zákroku). Stran popsanych zásad lze odkázat z poslední doby kupříkladu na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24.9.2014, sp. zn. 25 Cdo 2458/2013, nebo ze dne 22.12.2016, sp. zn. 25 Cdo 4301/2015, jakož i na rozhodnutí v nich odkazovaná. K ustanovení § 421a odst. 1 obč. zák., považuje odvolací soud závěrem za vhodné uvést, že představuje přísný institut, který umožňuje postih zdravotnického zařízení i tehdy, pokud i přes jinak bezchybné provedení lékařského zákroku (lege artis) dojde k poškození zdraví, přičemž účelem zavedení tohoto institutu byla zvýšená ochrana pacienta před nepříznivým vlivem určitých věcí (lékařských nástrojů), jejichž užití i při vynaložení veškeré odborné péče představuje pro pacienta riziko. Objektivní odpovědnosti se nelze zprostit na základě žádného liberačního důvodu, což je na druhé straně vyvažováno těžším postavením žalobce, který má důkazní břemeno.

13. V dané věci a v současné fázi řízení, kde jde s ohledem na dále podané skutečnosti o řešení otázky existence příčinné souvislosti, tedy otázky skutkové (k tomu srovnej např. rozsudek nejvyššího soudu ze dne 21.2.2002, sp. zn. 21 Cdo 300/2001), vycházel odvolací soud důsledně z obsahu spisu (zejména z podaných znaleckých posudků) a seznal, že odpovědi na zmíněné skutkové otázky nebyly dosud zodpovězeny natolik přesvědčivě a ve všech potřebných souvislostech, aby bylo možné ve věci rozhodnout věcně. Přitom však nebylo dokazování dále vedeno v situaci, kdy se žalobkyně, již tíží důkazní břemeno, dalšího dokazování domáhala kvalifikovanými návrhy. Odvolací soud zde s ohledem na uvedené považuje za nutné rekapitulovat některé skutečnosti vyplývající z nalézacího řízení, které pro své rozhodnutí a pro další průběh řízení považuje za podstatné.
14. Ve sporu se klíčovou jeví otázka, zda došlo při operaci prováděné v zařízení žalované (na gynekologickém oddělení) dne 4.10.2013 k přerušení nebo zneprůchodnění močovodu žalobkyně a jakým způsobem (míněno jednáním operátéra, porušením jiné povinnosti žalovanou, působením přístroje použitého při chirurgickém zákroku atp.) k poškození močovodu došlo; v tuto chvíli se nabízí, že k poškození močovodu (k retrakci tkáně) došlo při elektokoagulaci děložních cév při použití přístroje nebo jiné věci. Uvedená otázka je otázkou odbornou, a proto bylo k jejímu posouzení nutné přibrání znalce.
15. První znalecký posudek, který byl podkladem pro prvotní skutkovou verzi žaloby, vyhotovil MUDr. Robin Strnad, soudní znalec z oboru zdravotnictví, specializace chirurgie. Ten hovoří o neprůchodnosti močovodu, ovšem k důvodu neprůchodnosti se blíže nevyjadřuje. Také další posudek byl vypracován z podnětu žalobkyně, a to prof. MUDr. Antonínem Doležalem, DrSc., znalcem z oboru zdravotnictví, odvětví porodnictví se specializací na gynekologii, který usuzoval na podvázání ureteru (močovodu) v souvislosti s podvázáním tepny a toto jednání hodnotí jako nevědomé, iatrogenní (lékařské) pochybení. Své závěry podal, aniž měl k dispozici operační protokol, kde jsou vzniklé peroperační komplikace zapisovány (to uvádí znalec výslovně) a konstatuje, že operace optimálně provedena nebyla.
16. Oba posudky vycházejí při absenci (aktuální nedostupnosti) úplné lékařské dokumentace z předpokladu, že k poškození (zneprůchodnění) močovodu došlo v přímé příčinné souvislosti s jednáním lékaře, a proto bylo původně uvažováno s obecnou odpovědností za škodu podle ustanovení § 420 obč. zák. Vzhledem k tomu, že jmenovaní znalci neměli k dispozici potřebné podklady a v prvním případě neměl znalec ani potřebnou kvalifikaci, nebyly posudky bez dalšího v řízení použitelné a soud k nim proto správně nepřihlížel a rozhodl o zadání posudku vlastního.
17. Soud prvního stupně řešil s ohledem na námitky žalované strany, prvotně otázku, který znalec (jaké specializace) má věc zkoumat. V dané věci šlo o gynekologický zákrok prováděný na

specializovaném oddělení žalované operátérem gynekologem, přičemž při tomto chirurgickém zákroku došlo k poškození močovodu. Podle sdělení Ústavu pro péči o matku a dítě (čl. 110) by měl být ustanoven znalec se specializací gynekologie - porodnictví, s ohledem na nutnost zodpovězení otázek týkajících se průběhu a specifik (a možných komplikací) tohoto konkrétního chirurgického zákroku. Obdobně vyzněla odpověď Ministerstva zdravotnictví (čl. 161), podle které by ideální bylo sestavení znalecké komise vedené gynekologem – porodníkem, jež přizve znalce urologa - chirurga. K tomu odvolací soud obecně podotýká, že při vysoké složitosti, resp. při nutné revizi posudku již podaného se bude vhodným jevit vyžádání posudku ústavního, který interdisciplinární přesahy dané věci a nutnost zodpovězení otázek z více medicínských oborů překlene. Nebude-li zbytí (viz dále), nabízí se reálně takový postup i v této věci. Lze shrnout, že soud prvního stupně správně ustanovil prof. MUDr. Aleše Roztočila, CSc., znalce z oboru zdravotnictví se specializací gynekologie a porodnictví (dále již jen *znalec*), ovšem nebyl již dostatečně důsledný, když při řešení otázek přesahujících do odvětví urologie a taktéž hodnocení celých závěrů znalce gynekologa považuje odvolací soud za nepřesvědčivé či přinejmenším předčasné (viz dále).

18. *Znalec* měl k dispozici chorobopis z hospitalizace žalobkyně (3.10. – 11.10. 2013) a další listiny jež zmiňuje a na základě nichž podal podrobný písemný posudek. Ve znaleckých závěrech mimo jiné uvedl (viz odpověď na otázku 4.), že „k poškození ureteru (močovodu) pravděpodobně došlo v průběhu operace, kdy se provádí elektrokoagulace děložních cév ... tato příčina poškození ureteru je neobvyklá a vzácná ... děloha deformovaná myomy je rizikový faktor a může přispět k poranění močovodu ...“ a dále se vyjadřuje ke vhodnosti zvolené operace, k možným komplikacím a k průběhu pooperační péče. Je zřejmé, že znalec užil při stanovení příčiny poškození ureteru slovo „pravděpodobně“, ovšem zároveň jinou možnou příčinu jeho poškození v písemné verzi posudku neoznačil.
19. Soud prvního stupně správně přikročil k doplnění posudku ústní formou. *Znalec* se při jednání dne 12.5.2017 opakovaně a velmi podrobně vyjadřoval k průběhu operace a možným příčinám poškození ureteru. K otázce příčiny neprůchodnosti močovodu uvedl, že „sice může pouze spekulovat, ovšem nebude daleko od pravdy, pokud uvede, že močovod nebyl poškozen přestřížením, kdyby byl přestřížen, tak moč někam odtéká ... močovod nebyl přestřížen ... při spálení se stane to, že tkáň se retrahuje ... když dojde k retrakci, tak na močovodu se udělá takové kolínko a přitáhne se k té děloze, která je odstraňována ... toto byla příčina, ureter byl jako když ohnete zahradní hadici a ona se uzavře ...“ viz č.l. 282. V dalším průběhu výslechu, jež se fakticky stále týkal okolností průběhu operace a vztahu poškození močovodu a odstraňované dělohy, *znalec* na č.l. 285 jinými slovy opakoval jako příčinu poškození močovodu retrakci a uváděl, že „lékaři postupovali tak, jak měli, jak je popsáno v knihách, indikace byla správně udělaná, byla to naprosto standardně normálně provedená operace“ a k opětovnému dotazu vážícímu se ke způsobu možného poškození uvedl, že „on (lékař) se ureteru nemusel ani dotknout ... on pájel tkáň s cévami, které jsou u hrany děložní, ureter je bokem ... a jak jsem říkal, když se něco spaluje, tak se to zmenšuje, zkracuje, stahuje a ten močovod mohl udělat takové kolínko, přiblížit se k té hraně pálené dělohy.“ (č.l. 286). V návaznosti na to ještě *znalec* uváděl (viz č.l. 286 verte), že „močovod nebyl přetřátý, přetřátý močovod by neměl tyto projevy, kdyby byl naříznutý, tak se tam tou klíčkou urolog dostane po operaci, když je naříznutý, tak by tam nebyl žádný stop 2-3 cm ... kdyby měla (žalobkyně) přestřížený ureter, tak by močila do břicha, a to nemočila, z ledviny to neodcházelo, říká se tomu stop.“ Nakonec *znalec* k opakovaným dotazům v situaci, kdy se žalobkyně vyjadřuje tak, že jí bylo řečeno, že měla kompletní stop ureteru, uvádí, že „pokud mám zopakovat tu věc s tím stehem, tak uvádím, že to kolínko mohlo být teoreticky uděláno stehem, ale ne při té laparoskopické operaci, tam oni žádné šití nepoužívali, ale možná u té vaginální a ten steh může také ty tkáň stáhnout a to kolínko udělat taky, aniž by se ten ureter prošel, ale ureter se prošije nebo obšije a utáhne se a pak je tedy nasnadě, že je potom poškozený ... spodem teoreticky, když nad tím přemýšlím, nedovedu si to představit, že to udělali, ale že mohli opravdu zabrat moc

narychlo a ten ureter chytit při té vaginální části operace a utáhnout, ale ono, když se to takto utáhne, tak se to potom stříhá, to by byl přestřižený ureter a to vy jste neměla.“

20. V dalším průběhu řízení pak soud již s další znalecký posudek nezadal a spokojil se s výsledkem svědka [REDAKCE], [REDAKCE] urologického oddělení Nemocnice České Budějovice a současně operátéra, jež prováděl rekonstrukční operaci neprůchodného močovodu žalobkyně. Jmenovaný vypověděl, že nebyl schopen při operaci rozpoznat důvod neprůchodnosti močovodu, ovšem jedna z možností poškození je mechanická a druhá, velmi pravděpodobná, je termické poškození s tím, že nemůže s naprostou jistotou říci, zda bylo poškození termické, ovšem sděloval, že toto bylo velmi pravděpodobné a k dotazu na mechanické poškození (a jak by vzniklo) uvedl pouze tolik, že připadá v úvahu, ale není schopen to rozlišit. Jmenovaný si nikterak nevyjadřoval (a ani nemohl) k průběhu a rizikům gynekologické operace.
21. Na podkladě listinných důkazů a shora popsanych výpovědí znalce a [REDAKCE] soud prvního stupně učinil závěr (viz bod 15. rozsudku), že existence příčinné souvislosti mezi vzniklou škodou způsobenou povahou použité věci a touto věcí nebyla postavena najisto, pouhá pravděpodobnost nestačí, a proto žalobu zamítnul. Závěr o tom, že pouhá pravděpodobnost existence příčinné souvislosti v situaci, kdy je uplatňován nárok podle § 421a odst. 1 obč. zák., nestačí, je zcela správný (a souladný s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu), ovšem v tuto chvíli nemá podle odvolacího soudu v provedeném dokazování, jak podáno dále.
22. Odvolací soud považuje za vhodné shrnout, že jak v písemné tak v ústní části znaleckého posudku znalec hovoří jako o pravděpodobné či nejpravděpodobnější příčině uzavření močovodu při elektrokoagulaci děložních cév („nechce spekulovat“), ale žádnou jinou možnou příčinu, vzhledem k charakteru a průběhu daného laparoskopického chirurgického zákroku neuvádí. Zároveň výslovně vylučuje, že by došlo k přestřižení ureteru, mimo jiné i proto, že močovod je tuhý a operátor by to musel (míněno přetětí) cítit; tím podle odvolacího soudu dle dosavadních zjištění vyloučil i možnost přetětí močovodu mimo laparoskopickou část operace (viz dále bod 23.)
23. Odvolací soud si je vědom, že soud prvního stupně vycházel i z té části výsledku znalce, kde jako méně pravděpodobné shledal, že k poškození ureteru mohlo dojít též při podvazování čípku (tj. mimo laparoskopickou část operace), kdy může tzv. kolénko také vzniknout, když se stehem tkáně stáhnou, aniž by se ureter prošel, ale již soud přehlíží (jak znalec dále konkretizoval), že i v případě vzniku tzv. kolénka při podvazování čípku (tedy ne v souvislosti s elektrokoagulací) by došlo k poškození ureteru, které zde nebylo zjištěno a dále výslovně uvádí v témže odstavci na čl. 287 že ... „když se to utáhne, tak se to potom stříhá a to by byl přestřižený ureter, a to vy jste neměla.“ Potud tedy je nutné uzavřít, že znalec se sice vyhnul tomu, označit jako jedinou možnou příčinu poškození ureteru při elektrokoagulaci, kdy by došlo ke spálení tkáně ureteru, ale zároveň jinou možnou příčinu poškození ureteru žalobkyně znalce neoznačil, respektive neuvedl, že by podle současných vědeckých poznatků při tomto druhu chirurgického zákroku k danému poškození mohlo dojít i jinak; současně znalec s jistotou vyloučil přetětí (přestřižení) močovodu.
24. Skutkovou instancí je zásadně soud prvního stupně, který důkazy provádí, naplňujíc tak zásadu přímosti, a který je také při respektování pravidel vyjádřených v ustanovení § 132 o.s.ř. (tedy každý jednotlivě a všechny společně ve vzájemných souvislostech) hodnotí při užití zásad formální logiky. Hodnocení dílčích skutkových zjištění a shrnující skutkové závěry musí být vnitřně bezrozporné a musí reagovat na všechny skutečnosti, jež vyšly v řízení najevo a také se musí vypořádat i s protichůdnými tvrzeními či důkazy. Zejména ústní přednesy počítaje v to i ústně podávaný posudek, jež doplňuje a rozvíjí předchozí posudek písemný, je třeba hodnotit pečlivě a případné vnitřní rozpory či neúplnosti, pokud se je nepodařilo překlenout či odstranit doplňujícími dotazy, je třeba hodnotit jako celek při zohlednění všech rozhodných informací, jež se soudu (od znalce) dostalo. Pokud se ani tak nepodaří rozpory či nedostatky odstranit, přichází na pořad otázka věrohodnosti, resp. správnosti v případě znaleckého posudku, potažmo potřeba jeho revize, pokud nedal jednoznačné nebo úplné odpovědi. Odvolací soud pak již jen zkoumá (nedoplňuje-li sám

dokazování), zda při hodnocení důkazů soud prvního stupně dodržel kritéria ustanovení § 132 o.s.ř., či nikoli.

25. Vztaheno na projednávanou věc je situace specifická v tom, že hodnocený byl fakticky pouze znalecký posudek (podaný písemně a následně doplněný ústně) a výpověď lékaře urologa a jediné, co bylo nutné posoudit je, zda možné stanovit jednoznačně příčinu poškození (neprůchodnosti) močovodu žalobkyně, potažmo zda závěry v tomto směru jsou jednoznačné, protože závěr o pouhé pravděpodobnosti existence příčinné souvislosti v případě objektivní odpovědnosti nepostačuje.
26. V dané věci znalec označil jako velmi pravděpodobnou (nikoliv však zcela jistou) příčinu poškození močovodu žalobkyně elektrokoagulací (neoznačil ji však s neochvějnou jistotou), ale zároveň, jak bylo rozebráno shora, neuvedl jinou možnou příčinu, která by vedla k zneprůchodnění močovodu. Současně popsal, proč vylučuje, že by nastal tzv. stop při laparoskopické fázi operace či následně v konečné fázi operace, která již nebyla prováděna laparoskopicky. Shrnuto tedy, znalec poškození močovodu při elektrokoagulaci (při užití chirurgického nástroje) označil jako velmi pravděpodobné s tím, že jde o komplikaci velmi vzácnou, jež se neobjeví ve více než 1 až 2 % případů a jinou příčinu, jež by vedla k zneprůchodnění močovodu (nikoliv jeho přetěti) neoznačil. Zároveň výslovně vyloučil přetěti močovodu. Pak ovšem, alespoň prozatím, neobstojí skutkový závěr soudu prvního stupně, že zde není dána příčinná souvislost mezi použitím přístroje nebo jiné věci (chirurgického nástroje sloužícího k elektrokoagulaci) a zneprůchodněním močovodu. Je tomu tak proto, že pokud sice znalec označil elektrokoagulaci pouze jako vysoce pravděpodobnou příčinu zneprůchodnění močovodu (nikoliv jistou), avšak žádnou další možnou příčinu tohoto poškození neoznačil a jednoznačně vyloučil, že by došlo k přetěti močovodu, pak se při užití zásad formální logiky nabízí závěr, že onou příčinou, a to jedinou možnou, byť ji znalec v úvodu svého výsledku označil jen jako vysoce pravděpodobnou, je fakticky právě působení elektrokoagulace (spálení tkáně ureteru). Pokud tedy v dané fázi dokazování neobstojí skutkový závěr soudu prvního stupně o absenci příčinné souvislosti, pak musí být v dokazování dále pokračováno, neboť dosavadní závěry soudu prvního stupně jsou činěny v rozporu s ustanovením § 132 o.s.ř. a v tomto smyslu jsou nesprávné.
27. Lze uzavřít, že soud prvního sice vedl dokazování s maximální pečlivostí a korektně, ovšem nedocenil po výsledku lékaře urologa nutnost v dokazování pokračovat zvláště v situaci, kdy žalobkyni s ohledem na konstrukci objektivní odpovědnosti žalované tíží „přísnější“ důkazní břemeno před soudem prvního stupně vést dále dokazování navrhovala, neboť chtěla dále doplnit původní posudek za asistence znalce urologa a dále v podání ze dne 11.10.20108 své důkazní návrhy rozšířila. Bude nutné buď posudek stávajícího znalce doplnit tak, aby z něj možné buď postavit najisto, že popisovaná příčinná souvislost je pouze (velmi) pravděpodobná, protože je zde i jiná možnost, jak k danému poškození ureteru došlo, anebo aby bylo možné postavit najisto, že jde o jedinou možnou příčinu daného poškození močovodu. Vzhledem k velmi rozsáhlému a pečlivě vedenému ústnímu doplnění posudku při jednání soudem prvního stupně se takovýto postup patrně nenabízí jako vedoucí ke kýženému výsledku, nicméně je na soudu prvního stupně, aby sám zvážil, zda se o doplnění posudku spolu s přispěním znalce urologa nepokusit, nicméně se nabízí jako vhodné řešení revize stávajícího posudku, a to cestou posudku ústavního, který má lepší naději překlenout interdisciplinární přesah posuzované věci a dát jednoznačnou odpověď na otázku existence příčinné souvislosti.
28. Pro úplnost odvolací soud uvádí, že světlo do dokazování nevnesl ani výslech urologa operátora, jež uvedl, že nebylo možné poznat, jak k poškození ureteru s odstupem několika měsíců došlo, což je závěr v popsanych souvislostech bezvýznamný, neboť se nevyjadřuje k možným příčinám a s ohledem na odbornost uvedeného lékaře, se nevyjadřuje a ani nemůže, k průběhu a specifikům této konkrétní gynekologické operace, tedy k tomu, zda při ní mohlo k poškození močovodu (elektrokoagulací) případně dojít či nikoliv či zda s ohledem na charakter a průběh operace si umí představit i jinou příčinu vzniku zjištěného poškození.

29. S ohledem na neúplně zjištěný skutkový stav, který znamenají nutnost pokračovat v dokazování před soudem prvního stupně odvolací soud zrušil rozsudek okresního soudu a vrátil mu věc k dalšímu řízení (§ 219a odst. 1 písm. b) ve spojení s § 221 odst. 1 písm. a) o.s.ř.).
30. Soud prvního stupně je pokyny odvolacího soudu vázán (§ 226 odst. 1 o.s.ř.).

Poučení:

Proti tomuto usnesení není dovolání přípustné.

České Budějovice 18. června 2019

Mgr. Miloš Pól v.r.
předseda senátu